

Nr 76.

Ankom till riksdagens kansli den 17 mars 1939 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för värnpliktige C. H. Söderström m. fl. från viss betalningsskyldighet.

(1:a avd.)

1:o). I proposition nr 104 har Kungl. Maj:t, under åberopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 24 februari 1939, föreslagit riksdagen under punkt 1:o) medgiva, att värnpliktige Carl Hugo Söderström må befrias från den honom jämlikt rådhusrättens i Östersund utslag den 10 mars 1938 åliggande skyldighet att till kronan utgiva 110 kronor 87 öre.

Den 27 januari 1938 inträffade i Östersund en sammanstötning mellan en kronan tillhörig, av värnpliktige nr 109 60/1937 Carl Hugo Söderström förd personautomobil och en köpmannen Emil August Ekström, Östersund, tillhörig personautomobil, med påföljd att båda fordonen tillfogades vissa skador.

Med anledning härav ställdes Söderström och Ekström av vederbörande åklagare under åtal vid rådhusrätten i Östersund för ovarsamt framförande av motorfordon, och genom utslag den 10 mars 1938 prövade rådhusrätten rättvist att på närmare anförda skäl döma såväl Söderström som Ekström till böter jämlikt gällande vägtrafikstadga. Vidkommande i målet gjorda skadeståndsräkanden fann rådhusrätten Söderström och Ekström bära svara för de vid sammanstötningen uppkomna skadorna, den förre för en tredjedel och den senare för två tredjedelar, samt förpliktade till följd härav Söderström att till kronan utgiva skadestånd med 110 kronor 87 öre.

Rådhusrättens utslag har vunnit laga kraft.

Uti en av flygförvaltningen, jämte eget yttrande, den 26 april 1938 överlämnad skrift, dagtecknad den 9 i samma månad, har Söderström anhållit att av nåd bliva befriad från den honom sålunda åliggande ersättningskyldigheten.

Flygförvaltningen har i förenämnda yttrande, under hänvisning till att av Söderström ådagalagd vårdslöshet finge anses hava varit av lindrig beskaffenhet och att befrielse från ådömd ersättningskyldighet tidigare medgivits i liknande fall, hemställt, att Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen medgiva, att kronans förenämnda fordran hos Söderström finge efterskännas.

Slutligen har *statskontoret* i utlåtande den 9 augusti 1938 tillstyrkt, att riksdagens medgivande inhämtades till efterskänkande av statsverkets ifrågavarande fordran hos Söderström.

Departementschefen har i anslutning till vad myndigheterna anfört funnit sig böra tillstyrka, att kronan avstår från sin fordran hos Söderström på grund av omförmälda domstolsutslag.

Utskottet.

Med tillstyrkande av Kungl Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att värnpliktige C. H. Söderström må befrias från den honom jämlikt rådhusrättens i Östersund utslag den 10 mars 1938 åliggande skyldighet att till kronan utgiva 110 kronor 87 öre.

2:o). I förenämnda proposition har Kungl. Maj:t under punkt 2:o föreslagit riksdagen medgiva, att värnpliktige P. O. T. Lund må befrias från den honom jämlikt krigshovrättens utslag den 30 augusti 1938 åliggande skyldighet att till kronan utgiva skadestånd med 651 kronor 55 öre.

Vid Jämtlands flygflottilj tjänstgörande värnpliktige nr 124 60/1936 Paul Olof Torgny Lund framförde den 9 december 1937 i tjänsteärende en kronan tillhörig personautomobil å allmänna landsvägen från Frösö kyrka mot Hornsbergs municipalsamhälle. Under färden förlorade Lund herraväldet över automobilen, vilken till följd därav lämnade vägbanan och törnade mot ett staket vid vägens högra sida samt en därstädes stående lastautomobil, med påföljd att bland annat den av Lund förda automobilen tillfogades vissa skador.

Med anledning härav ställdes Lund av vederbörande åklagare under åtal vid Norrlands artilleriregementes krigsrätt, och genom utslag den 4 mars 1938 prövade krigsrätten, på anförda skäl, jämlikt 130 § strafflagen för krigsmakten rättvist döma Lund för vad han sålunda låtit komma sig till last att undergå disciplinstraff av vaktarrest i tre dagar. Däremot fann krigsrätten med hänsyn särskilt därtill, att å den av Lund förda automobilen icke funnes trafikförsäkring, sådana omständigheter i målet icke föreligga, att ersättningsskyldighet kunde åläggas Lund, varför av åklagaren i målet förd ersättningstalan ogillades av krigsrätten.

Krigshovrätten, varest åklagaren anförde besvär under yrkande om bifall till sin vid krigsrätten förda talan i hela dess vidd, prövade genom utslag den 30 augusti 1938 — när Lund gjort sig förfallen till ansvar icke allenast, såsom krigsrätten funnit, för tjänstefel utan även för förseelse mot 2 § och 3 § 1 mom. vägtrafikstadgan — med tillämpning av 131 § strafflagen för krigsmakten rättvist sålunda ändra krigsrättens utslag i ansvarsfrågan, att Lund jämväl dömdes jämlikt angivna lagrum i vägtrafikstadgan samt 38 § samma stadga att böta 20 dagsböter, varje dagsbot bestämd till tre kronor. Därjämte förpliktades Lund, att till kronan i skadestånd utgiva 651

kronor 55 öre. Jämlikt 30 kap. 6 § rättegångsbalken ägde Lund ej fullfölja talan mot krigshovrättens utslag.

Uti en av flygförvaltningen, jämte såväl eget yttrande som yttrande av chefen för Jämtlands flygflottilj, den 11 november 1938 överlämnad skrift, dagtecknad den 19 september 1938, har Lund anhållit att av nåd bliva befriad från den honom ålagda ersättningsskyldigheten.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Lund vid företagen undersökning befunnits sakna utmättningsbara tillgångar.

Chefen för Jämtlands flygflottilj har i förenämnda yttrande tillstyrkt bifall till ansökningen.

Flygförvaltningen har i sitt yttrande, under hänvisning till, bland annat, att av Lund ådagalagd vårdslöshet finge anses hava varit av lindrig beskaffenhet och att befrielse från ådömd ersättningsskyldighet medgivits i andra liknande fall, hemställt, att Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen medgiva, att kronans förenämnda fordran hos Lund finge efterskänkas och ifrågavarande fordringsbelopp, 651 kronor 55 öre, ur flygvapnets räkenskaper avskrivnas.

Slutligen har *statskontoret* i utlåtande den 5 december 1938 tillstyrkt, att riksdagens medgivande inhämtades för efterskänkande av statsverkets ifrågavarande fordran hos Lund och därav betingade avskrivningsåtgärder.

Departementschefen har i anslutning till vad myndigheterna anfört funnit sig böra tillstyrka, att Lund befrias från honom enligt krigshovrättens förenämnda utslag åliggande ersättningsskyldighet till kronan.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må medgiva, att värnpliktige P. O. T. Lund må befrias från den honom jämlikt krigshovrättens utslag den 30 augusti 1938 åliggande skyldighet att till kronan utgiva skadestånd med 651 kronor 55 öre.

3:o). Under punkt 3:o) i förenämnda proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att sergeanten å reservstat vid Norrlands dragonregemente Egon Kristian Johannes Lundin må befrias från den honom jämlikt hovrättens för Övre Norrland utslag den 3 augusti 1938 åliggande skyldighet att till kronan utgiva skadestånd med 1,304 kronor 75 öre.

Den 5 oktober 1937 inträffade å allmänna landsvägen Täfteå—Sävar en sammanstötning mellan en kronan tillhörig, av värnpliktige K. E. F. Blixt under befäl av sergeanten vid Norrlands dragonregemente Egon Kristian Johannes Lundin förd pansarbil och en kyrkoherden G. A. Grubbström i Sävar tillhörig personautomobil, med påföljd att båda motorfordonen skadades samt Grubbström och två personer, som medföljde i den honom tillhöriga automobilen, tillfogades vissa skador.

Med anledning härav ställde vederbörande åklagare Blixt, Lundin och

Grubbström under åtal vid Umeå domsagas häradsrätt under yrkande, att samtliga måtte ådömas ansvar för vållande till sammanstötningen.

Genom utslag den 6 april 1938 förpliktade häradsrätten — som med ogillande av mot Blixt och Grubbström förd talan dömde Lundin till böter jämlikt gällande vägtrafikstadga — Lundin, bland annat, att till kronan utgiva skadestånd med 1,304 kronor 75 öre. Härjämte förpliktades Lundin att utgiva vittnesersättning med 24 kronor.

Hovrätten för Övre Norrland, varest kronan och Lundin anförde besvär över häradsrättens utslag, fann enligt numera laga kraftvunnet utslag den 3 augusti 1938 skäl ej vara anförde, som föranledde ändring i häradsrättens utslag.

Uti en av chefen för armén, jämte yttrande av chefen för Norrlands dragonregemente och tjänstförrättande chefen för Övre Norrlands trupper, den 5 september 1938 överlämnad skrift, dagtecknad den 15 augusti 1938, har Lundin anhållit att av nåd bliva befriad från utgivande av förut omförmälda belopp å tillhopa 1,328 kronor 75 öre.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Lundin, som den 1 april 1938 övergått till reservstat, är försörjningspliktig mot fränskild hustru och fyra barn, att hans till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade inkomst enligt senaste taxering utgjorde 3,310 kronor samt att han icke äger några kapitaltillgångar.

Chefen för Norrlands dragonregemente och tjänstförrättande chefen för Övre Norrlands trupper hava tillstyrkt bifall till ansökningen.

Arméförvaltningens tyg- och civila departement hava i utlåtande den 1 november 1938 med hänsyn till föreliggande omständigheter förklarar sig anse det vara med rättvisa och billighet överensstämmande, att Lundin befrias från honom ådömd ersättningsskyldighet till kronan.

Slutligen har *statskontoret* i utlåtande den 5 december 1938 tillstyrkt, att riksdagens medgivande inhämtades om befrielse för Lundin från den honom ådömda ersättningsskyldigheten till kronan.

Departementschefen har för egen del i ärendet anförde följande:

Med hänsyn till omständigheterna i ärendet finner jag mig böra tillstyrka, att Lundin befrias från honom enligt hovrättens för Övre Norrland utslag åliggande skyldighet att till kronan utgiva skadestånd med 1,304 kronor 75 öre. Däremot anser jag icke tillräckliga skäl föreligga för att Lundin må befrias jämväl från skyldigheten att ersätta statsverket utgifterna för i rättegångsmålet mot Lundin hörda vittnen.

Utskottet. I anslutning till vad departementschefen anförde får utskottet med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må medgiva, att sergeanten å reservstat vid Norrlands dragonregemente E. K. J. Lundin må befrias från den honom jämlikt hovrättens för Övre Norrland utslag den 3 augusti 1938 åliggande skyldighet att till kronan utgiva skadestånd med 1,304 kronor 75 öre.

4:o). Under punkt 4:o) i förenämnda proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att maskinisten vid Kronobergs regemente S. Petterson må befrias från honom jämlikt krigshovrättens utslag den 3 maj 1938 åliggande skyldighet att till kronan utgiva skadestånd med 355 kronor.

Under eldning i pannrummet i Kronobergs regementes kasern II den 19 december 1937 ägde torrkokning rum i en värmepanna med påföljd att två sektioner i pannan skadades. Av handlingarna i ärendet framgår, att skadan väsentligen förorsakats därav, att med anledning av permission för ordinarie eldaren i dennes ställe från klockan 5 nämnda dag enligt order av vederbörande kompaniadjutant som eldare tjänstgjort en värnpliktig, som saknat all kännedom om värmepannans skötsel. Maskinisten vid nämnda regemente S. Petterson var enligt vid ifrågavarande tid gällande kasernvårdsreglemente ansvarig för skötsel och vård av samtliga maskinella anläggningar vid regementet. Jämlikt stadgande i regementsinstruktionen bar han även ansvar för att eldarna väl kände och fullgjorde sina åligganden.

Med anledning av vad sålunda förekommit ställde vederbörande åklagare Petterson under åtal vid Kronobergs regementes krigsrätt under yrkande, att Petterson måtte förpliktas ersätta kronan kostnaderna för värmepannans istandsättande med 355 kronor.

Genom utslag den 26 januari 1938 fann krigsrätten, på anförda skäl, lagligt ogilla det mot Petterson i målet framställda ersättningsanspråket.

Krigshovrätten, där arméförvaltningens ombudsman anförde besvär över krigsrättens utslag, prövade genom utslag den 3 maj 1938, på angivna skäl, rättvist att, med ändring av överklagade utslaget, förplikta Petterson att i skadestånd till kronan utgiva 355 kronor. Jämlikt 30 kap. 6 § 2 mom. rättegångsbalken ägde Petterson ej fullfölja talan mot krigshovrättens utslag.

Uti en av arméförvaltningens fortifikationsstyrelse, jämte såväl eget yttrande som yttranden av chefen för första arméfördelningen och tjänstförrättande chefen för Kronobergs regemente, den 31 maj 1938 överlämnad skrift, dagtecknad den 24 i samma månad, har Petterson anhållit att bliva befriad från den honom jämlikt krigshovrättens utslag ådömda ersättnings-skyldigheten. Till stöd för ansökningsen har Petterson åberopat, bland annat, underhållsskyldighet mot hustru och minderårigt barn.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Petterson för skadeståndets gäldande under tiden juni—december 1938 månatligen erlagt ett belopp av 25 kronor eller tillhopa 175 kronor.

Tjänstförrättande chefen för Kronobergs regemente och chefen för första arméfördelningen hava tillstyrkt Pettersons ansökning.

Arméförvaltningens fortifikationsstyrelse har i förenämnda yttrande, under framhållande av, bland annat, att till uppkomsten av ifrågavarande skada bidragit ett flertal omständigheter, över vilka Petterson svårligen själv kunnat råda, tillstyrkt bifall till förevarande underdåniga ansökning.

Slutligen har *statskontoret* i utlåtande den 9 augusti 1938 ansett sig böra tillstyrka, att riksdagens medgivande inhämtades till efterskänkande av statsverkets fordran hos Petterson.

Departementschefen har för egen del i ärendet anfört följande:

Redan omständigheterna i samband med den ifrågavarande skadans inträffande, vilka måste sägas vara av för Petterson synnerligen litet grave-
rande natur, synas tala för ett efterskänkande av kronans förevarande skade-
stånds rätt gentemot Petterson. Då därtill kommer, att beloppets utbeta-
lande skulle bli för Petterson ekonomiskt avsevärt betungande, finner jag
mig böra i likhet med de i ärendet hörda myndigheterna tillstyrka, att
Petterson befrias från ifrågavarande ersättnings skyldighet. En följd därav
läser bli, att till Petterson bör utbetalas vad av honom genom avbetal-
ningar erlagts för skuldens täckande.

Utskottet. Under hänvisning till vad departementschefen i ärendet anfört får utskottet
med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må medgiva, att maskinisten vid Kronobergs
regemente S. Petterson må befrias från honom jämlikt krigshov-
rättens utslag den 3 maj 1938 åliggande skyldighet att till kronan
utgiva skadestånd med 355 kronor.

5:o). I förenämnda proposition har Kungl. Maj:t under punkt 5:o) före-
slagit riksdagen medgiva, att värnpliktige Gösta Harald Persson må, därest
han senast den 1 oktober 1939 till flygförvaltningen erlägger ett belopp av
75 kronor, befrias från återstående betalningsskyldighet till kronan enligt
krigsrättens vid Skånska kavalleriregementet utslag den 31 mars 1938.

Under eldning av ångpannan i det s. k. gamla badhuset vid flygkrigsskolan i
Ljungbyhed den 17 mars 1938 ägde torrkokning rum i pannan med påföljd att
denna sprang läck och måste repareras för en kostnad av 225 kronor. Värn-
pliktige nr 186 2/1937 G ö s t a H a r a l d P e r s s o n, som hade till åliggande
att sköta pannan, men vid ifrågavarande tillfälle i strid mot givna föreskrifter
avlägsnat sig från densamma under en tid av en timme 25 minuter, ställdes
med anledning av vad sålunda förekommit av vederbörande åklagare under
åtal vid Skånska kavalleriregementets krigsrätt. Genom utslag den 31 mars
1938 prövade krigsrätten jämlikt 130 § strafflagen för krigsmakten rättvist
döma Persson att för vårdslöshet i fullgörande av tjänsteplikt undergå disci-
plinstraff av vaktarrest i fem dagar. Därjämte förpliktades Persson ersätta
statsverket för den lidna skadan med 225 kronor.

Krigsrättens utslag har vunnit laga kraft.

Uti en av chefen för flygvapnet den 10 maj 1938 överlämnad skrift, dag-
tecknad den 19 april 1938, har Persson — med förmälan, bland annat, att han
saknade medel till gäldande av det honom ådömda skadeståndet — anhållit
att av nåd bli befriad från den honom ålagda betalningsskyldigheten.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Persson år 1938 varit taxerad till
en inkomst av 1,180 kronor.

Flygförvaltningen har i utlåtande i ärendet den 5 juli 1938 uttalat, att av en utav ämbetsverket föranstaltad utredning angående Perssons ekonomiska ställning framginge, att hans ekonomi vore så svag, att han icke torde äga möjlighet erlægga skadeståndsbeloppet. Med hänsyn härtill och då utdömd ersättningsskyldighet i annat liknande fall eftergivits har ämbetsverket ansett sig böra tillstyrka ansökningen.

Statskontoret har i utlåtande den 31 oktober 1938 ansett sig med hänsyn till den jämförelsevis grova vårdslöshet, vartill Persson gjort sig skyldig vid det tillfälle, då ifrågavarande skada för staten uppkommit, icke kunna tillstyrka helt efterskänkande av den ådömda skadeståndsskyldigheten, men ville i betraktande av Perssons svaga ekonomiska ställning icke motsätta sig, att ersättningen begränsades till, förslagsvis, en tredjedel av det utdömda beloppet.

Departementschefen har för egen del i ärendet anfört följande:

Med beaktande av vad flygförvaltningen och statskontoret anfört i ärendet finner jag mig böra så tillvida tillstyrka förevarande ansökning, att jag förordar, att Persson må, därest han före den 1 oktober 1939 till flygförvaltningen inbetalar en tredjedel av det utdömda skadeståndet eller 75 kronor, befrias från skyldigheten att gälda återstoden av sin skuld till kronan enligt krigsrättens förenämnda utslag.

Utskottet finner väl, att Persson gjort sig skyldig till jämförelsevis grov försumlighet, men vill icke motsätta sig, att han i den utsträckning och på de villkor, som departementschefen förordat, befrias från att gälda det utdömda beloppet.

Utskottet.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må medgiva, att värnpliktige G. H. Persson må, därest han senast den 1 oktober 1939 till flygförvaltningen erlägger ett belopp av 75 kronor, befrias från återstående betalningsskyldighet till kronan enligt krigsrättens vid Skånska kavalleriregementet utslag den 31 mars 1938.

6:o). I förenämnda proposition har Kungl. Maj:t under punkt 6:o slutligen föreslagit riksdagen medgiva, att värnpliktige Evert Lennart Gustavsson må befrias från honom jämlikt Svea livgardes krigsrätts utslag den 28 maj 1938 åliggande skyldighet att till kronan utgiva skadestånd med 253 kronor 92 öre.

Den 5 maj 1938 mellan klockan $\frac{1}{2}$ 5 och $\frac{1}{2}$ 6 på morgonen uppstod eld i ett Svea livgardes kulsprutekompani tillhörigt bivaektält å Järvafältet, varvid tältet jämte vissa i tältet förvarade persedlar förstördes. Eldsvådan hade förorsakats av att värnpliktige nr 820 45/1937 Evert Lennart Gustavsson, som var kommenderad såsom eldpost i tältet, insomnat under vaktpasset.

Med anledning av det inträffade ställde vederbörande åklagare Gustavsson under åtal vid Svea livgardes krigsrätt, och genom utslag den 28 maj 1938 prövade krigsrätten på grund av vad i målet blivit upplyst rättvist döma Gus-

tavsson jämlikt 130 § strafflagen för krigsmakten för försummelse i fullgörande av tjänsteplikt att hållas i vaktarrest i två dagar ävensom förplikta Gustavsson att till kronan i skadestånd utgiva 253 kronor 92 öre.

Krigsrättens utslag har vunnit laga kraft.

Hos Kungl. Maj:t har Gustavsson — med förmälan, bland annat, att han saknade medel till gäldande av det honom ådömda skadeståndet — anhållit att av nåd bliva befriad från betalningsskyldighet.

Sekundchefen för Svea livgarde, arméförvaltningens intendentur- och civila departement ävensom statskontoret hava i utlåtanden tillstyrkt, att Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen medgiva, att kronans fordran finge efterskänkas.

I anslutning till vad myndigheterna anfört har *departementschefen* funnit sig böra tillstyrka, att Gustavssons skadeståndsskyldighet mot kronan på grund av ifrågavarande eldsolycka måtte eftergivas.

Utskottet.

Då utskottet icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, får utskottet hemställa,

att riksdagen må medgiva, att värnpliktige E. L. Gustavsson må befrias från honom jämlikt Svea livgardes krigsrätts utslag den 28 maj 1938 åliggande skyldighet att till kronan utgiva skadestånd med 253 kronor 92 öre.

Stockholm den 17 mars 1939.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Närvarande: se under utlåtandet nr 73.
